

Samledelse: Sammen om å lede 2.0?

Fagdirektør i KA Harald Askeland

Fagdag i Hamar bispedømme 24 april 2024

Agenda

- Hva er bakgrunnen?
- Ledelse av arbeid – sentrale premisser
- Kirkemøtets behandling
- Samledelse – løsenord eller programmatisk oppfordring?
- Samledelse vedtas ikke – det utvikles og skapes i relasjoner

- Utgangspunkt i KM-vedtak fra 2005 om én arbeidsgiverlinje
- Siste runde – ledelse henger sammen med arbeidsgiverlinje:
 - Müller-Nilssen utvalget vurderte 3 modeller for daglig ledelse
 - KM i 2022 vedtok todelt ledelse – kirkefaglig og administrativ
 - Kirkerådets delutredning 3 lanserte begrepet som ett av flere alternativer, der samledelse omtales slik:
 - Lederansvar er etter avtale eller forståelse mellom linjene fordelt mellom sokneprest og menighetsforvalter. (...) Men oftest er det tale om en arbeidsform og relasjon som har grodd fram gjennom praksis.
 - KM i 2023 vedtok å beholde arbeidsgiverlinjene og tok til orde for samledelse
 - Komiteen mente: Selv om ikke alle deler av vedtaket i sak KM 10/22 vil bli realisert, har prosessen bidratt til et sterkere fokus på samarbeid mellom arbeidsgivere og rådsorganer, samt behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i kirken. Begrepet samledelse er blitt positivt mottatt. Dette må utredes nærmere hvordan samledelse kan utøves, og hvordan den kan gi grunnlag for å bygge ut lokale ordninger og avtaler innenfor rammen av dagens arbeidsgiverorganisering.
 - KM vedtok: Videreutviklingen kan blant annet skje gjennom fellestjenester og kulturbygging, 17 samt avtaler om forpliktende samarbeid i soknet. Kirkerådet bes om å utrede: 18 a. En ramme for avtaler om lokal ledelse mellom arbeidsgiverorganer for 19 soknet og for rettssubjektet Den norske kirke 20 b. hvordan behovet for faglig ledelse av alle arbeidstakergrupper i Den norske 21 kirke kan ivaretas, samt hvordan samledelse skal utøves 22 c. hvordan arbeidsgiveroppgaver skal utøves på bispedømmenivå
 - KR stimulerer til forsøk og KA arbeider med utredning av rammer og maler for samarbeid mellom fellesråd og avtalt samordning av ledelsesfunksjoner.

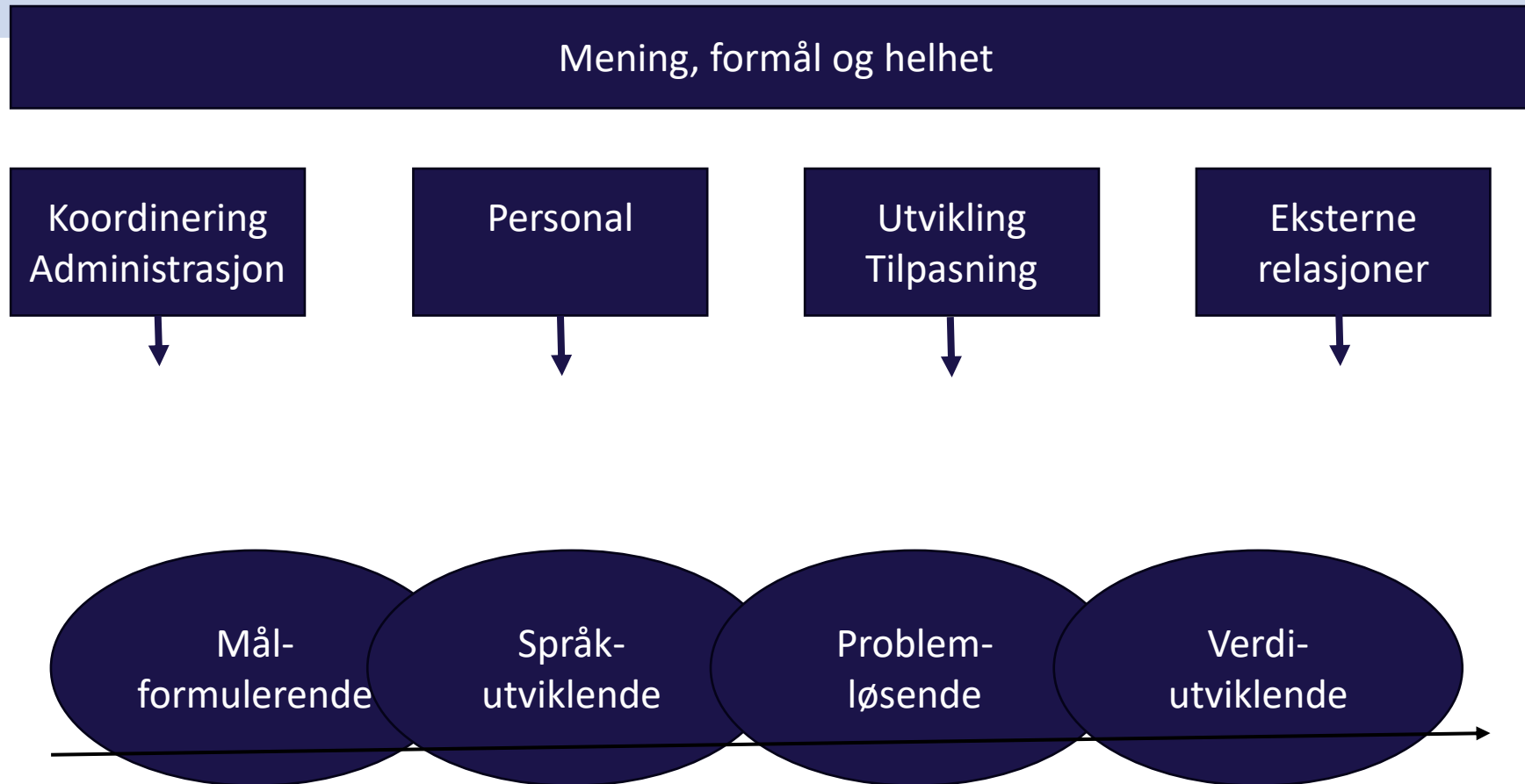
Sammen om å lede

- Enighet om dette både i Kirkemøtevedtak og Nettverk for fellesrådsledere
- Sammen om å lede handler om felles ledelses-kultur og gjensidighet i anerkjennelse og samhandling
- Sammen om å lede kan knyttes til samstyring, samråd og samhandling i ledelse
- Sammen om å lede har gjeldende kirkeordning som premiss

Hvordan ringe inn ledelse som organisatorisk rolle?

- Ledelse utøves i gruppe og organisasjon og er tillagt bestemte posisjoner – opptrer i arbeidsgivers sted
 - Ledere er tillagt ansvar og myndighet og utøver innflytelse
 - rettet mot koordinert måloppnåelse
 - Ledelse er sosial og relasjonell og avhenger av tillit og
 - legitimitet for å lykkes
 - Lederes viktigste medium for utøvelse av ledelse er kommunikasjon og språkhandlinger
 - Organisasjonsform, organisasjonsstørrelse og organisasjonens kontekst legger avgjørende føringer på krav til og utforming av lederrollen
 - Ledelse er en funksjon innordnet styringsfunksjonen i organisasjonen
-
- Verdibasert ledelse styrer og/eller mobiliserer til handling gjennom fokus på grunnleggende verdier

Ledelse som funksjon (rolle) og prosess

Samtale i grupper

- Hvordan vurderer dere eksisterende handlingsrom i gjeldende ordning?
 - Muligheter og utfordringer
- Hvilke praksiser i dag kan falle under begrepet samledelse?

- Få treff på søk om samledelse, men et betydelig antall begreper som dekker nærliggende modeller
 - Delt ledelse, «shared leadership», «co-leadership», «distributed leadership» osv brukes med relativt nærliggende betydning – og fokuserer gjerne relasjon og prosess framfor struktur og formelt mandat
- All litteratur og alle studier av «samledelse» har én organisasjon og én arbeidsgiver som ramme
 - Eksempelvis familievirksomheter, internasjonal virksomhet, ideell/profesjonsforankret virksomhet
 - Ofte en daglig leder, men deling av lederoppgaver – der ledelsen er ansvarlig overfor ett virksomhetsstyre
- Relasjonen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker reguleres i lov – og arbeidsrett har forrang framfor kirkeordning (KKD 2018)
- Begrepet samledelse utfordrer primært ledelse forstått som monolittisk og hierarkisk – peker på komplementaritet og oppgavedeling som ressurs
- Samledelse utvikles uformelt over tid i tillitsfulle relasjoner og formalisering vil oftest skje i ettertid

Samledelse – hva det kan være

- Samledelse berører tre sentrale dimensjoner
- Organisasjonsstruktur
 - Mandat og myndighet – grad av enhet vs formell deling
 - Organisatorisk plassering – hierarkisk eller egalitær
- Erfaring og relasjonaltitet
 - Ikke-prestisje
 - Tillit
 - Felles verdier
- Oppgavedeling
 - Uformell og kontekstuell utvikling
 - Hverdagsledelse – dialog, samordning og overlapp/substituering av oppgaver
 - Vanligst: mellomformer mellom samlet og funksjonell deling av ansvar

Samledelse i kirken – noen foreløpige observasjoner og refleksjoner

- Samledelse skjer uformelt mange steder allerede
- Formalisering av samledelse fordrer samråd mellom formelle arbeidsgiverorganer
- Samledelse forstått som at lederoppgaver krysser arbeidsgiverlinjer, fordrer avtaler og rapportering til ansvarlig organ om oppgaveutførelse
- Kan henge sammen med personlige relasjoner men også geografiske faktorer
- Samledelse henger sammen med mulighet for samhandling og møtepunkter

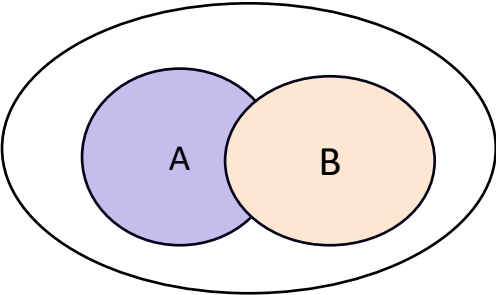
Eksempler på samledelse – generelt og i kirken

Identifisering av eksisterende praksiser

- Generelt
 - Arenaer for dialog og samordning
 - Arbeidsdeling mellom ledere
 - Områdebasert
 - Fag- eller avdelingsbasert
 - Funksjonsdeling i ansvar og relasjon til styret
 - Gjensidig fungering ved fravær
 - Lederteam
- Fra kirken
 - Samtale i grupper:
 - Hvor er gjerdet lavest – hva kan vi raskt komme i gang med?
 - Hva kan forankres lokalt/bispedømme og hva trenger tydeligere felles rammeverk?

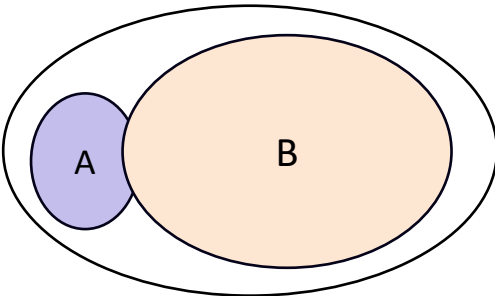
Co-leadership – samledelse (Gibeau et al 2016)

Distribution
Equilibrium

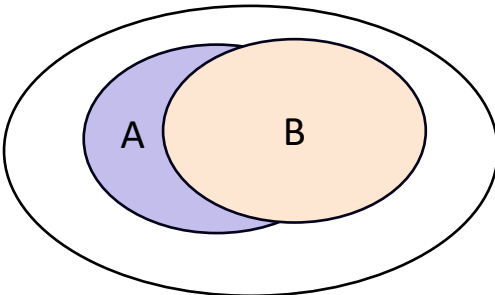
Specialization
Differentiation
Complementarity

Dominance
No specialization

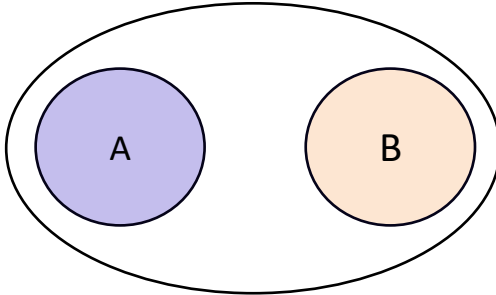
Overload (for B)
Dissatisfaction
Inefficiency

Duplication
No differentiation

Rivalry
Conflict
A against B

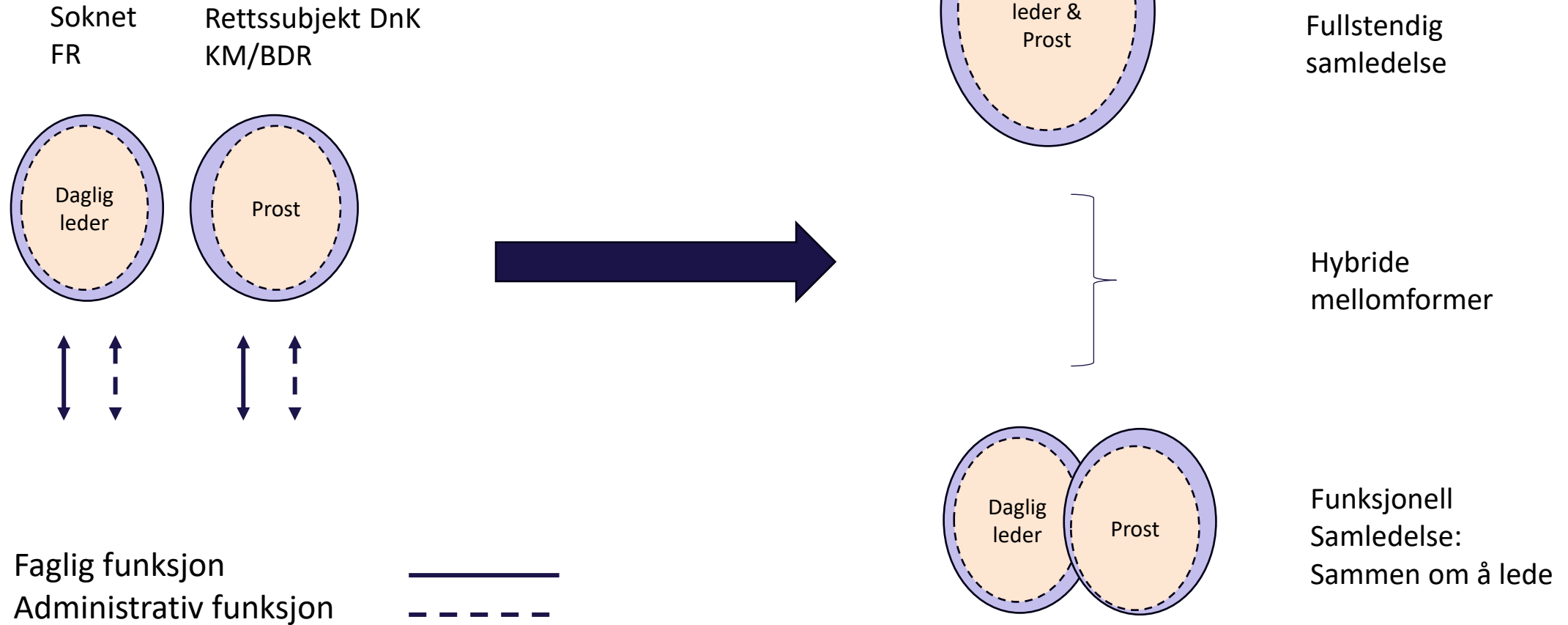
Disconnection
No complementarity

Falling trough cracks
Ineffectiveness
Bypassing

Sammen om å lede i kirken

Særtrekk: 2 enhetlige arbeidsgiverlinjer

Döös (2015): Forms of shared leadership

Hierarchy vs task allocation	Merged tasks	Divided tasks
Formal equality	Joint leadership	Functionally shared leadership
Formal subordination	Invited leadership	Distributed delegation of leadership

Samledelse som praksis (Döös 2015):

- Se på oppgaver som felles-prosjekter og bytte/overlappe i ivaretagelsen
- Kontinuerlig samtale og dialog mellom samledere
- Søke omforente standpunkter framfor kompromisser
- Felles vurdering av motgang og dele feiring av medgang
- Felles tilnærming til planlegging og situasjonsforståelse og –beskrivelse
- Viktige saker forberedes sammen
- Bygge på og utnytte forskjeller
- Åpne for nye ideer fra andre og intern maktdeling

Tusen takk

Hovedorganisasjonen KA

ka.no